



NORSK
LANDBRUKSMUSEUM

The Norwegian Museum of Agriculture

Landbruks- og matdepartementet
Postboks 8007 Dep.
0030 Oslo

Landbruks- og matdep.	
Saksnr.: 2004/1282	Doknr.: 12
Mottatt: 17 JAN 2005 ASR/MA	
Saksbeh.: GHE	Ark.: 504
Kopli:	Avskr.:

Ås 04.01.2005

HØRINGSUTTALELSE TIL: "RAPPORT OM ORGANISATORISKE MODELLER FOR NASJONALT GENRESSURSARBEID".

Norsk Landbruksmuseum's styre oversender med dette høringsuttalelse på "Rapport om organisatoriske modeller for genressursarbeid." Høringsuttalelsen består av dette brevet og et vedlegg med utdypende synspunkter og kommentarer til rapporten. Vi viser også til vårt vedlagte innspill til rapportens arbeidsgruppe.

BAKGRUNN

Norsk Landbruksmuseum ble i brev av 08.12.2004 invitert til å komme med synspunkter og innspill på rapporten.

Vi viser også til brev av 22.12.2004 der avtalen mellom Landbruks- og matdepartementet og Norsk Landbruksmuseum om sekretariatshold for Genressursutvalget for husdyr, sies opp med virkning fra 01.01.2006. I brevet ber man også: "...Landbruksmuseet merke seg at rapporten fra arbeidsgruppen i hovedsak omtaler sekretariatsoppgavene. Landbruksmuseets oppgaver knyttet til bevaring og forvaltning av truede husdyrraser vil ikke nødvendigvis bli berørt av en eventuell omorganisering og vil i prinsippet kunne bli videreført med GUH's prioriteringer."

Vi er glade for at departementet på denne måten bekrefter at Norsk Landbruksmuseum også i framtida skal drive bevaringsarbeidet på gamle husdyrraser og derved ha en rolle i genbevaringsarbeidet. Vi ser på dette som en anerkjennelse av museets arbeid.

OPPSUMMERING AV HØRINGSUTTALELSEN

Norsk Landbruksmuseum støtter rapportens mandat og ambisjoner om å utvikle genressursfeltet og å etablere samordningsmodeller for departementets genressursengasjement.

Vi mener imidlertid at de skisserte visjoner og nye ambisjoner for genressursarbeidet kan innpasses og videreutvikles innenfor det konseptet som Norsk Landbruksmuseum og Genressursutvalg for husdyr arbeider innenfor i dag. Etter vår bedømming er det ikke klargjort hvorfor de visjoner som er framlagt skulle medføre en så stor endring som foreslått.

Vi er også noe kritiske til at museet ikke i tilstrekkelig grad er utredet og vurdert som en viktig partner i utviklingen av genressursarbeidet generelt eller som en mulig vertsinstitusjon for et samordnet organ.

Vi vil **primært tilby departementet en fortsatt vertsrolle** for et totalt sekretariatshold for et samordnet genressursarbeid. Dette gjøres i tråd med vårt innspill til arbeidsgruppen for rapporten (se vedlegg). Dette gjelder både sekretariatshold og gjennomføring av tiltak. Etter vår bedømming kan dette oppfylle mandatets og rapportens målsettinger når det gjelder oppgaver og funksjoner til et eventuelt nytt genressursenter. Vi er åpne for ulike organisatoriske modeller/styringsformer og nye oppgaver. Vi ser en slik utvikling som naturlig ut fra den virksomhet som gjennom 20 år er etablert i et samvirke mellom departementet, Genressursutvalg for husdyr og Norsk Landbruksmuseum.

Vi ser ikke at den framlagte rapporten gir en analyse av hvorfor ikke dette skulle være mulig eller ønskelig. Norsk Landbruksmuseum er av den oppfatning at dette er et drastisk brudd med den etablerte praksis, og ber om en grundigere analyse av fordeler og ulemper ved en museumstilknypning.

En endring av dagens kurs og etablerte situasjon, bør etter vårt syn ikke foretas før det er gjennomført en **konsekvensanalyse** både sett fra en genressurspolitisk og museumspolitisk synsvinkel. Det er ønskelig å utrede de berøringspunkter og felles interesser museet og genressursfeltet har når det gjelder funksjonsområder og fagspesifikke oppgaver samt synergieffekter. Denne analysen bør også ta opp i seg de prosesser Norsk Landbruksmuseum står overfor når det gjelder museumsnettverk og samhandlingen med Universitetet for miljø og bioteknologi og Norsk Folkemuseum.

Vi vil også peke på at sekretærholdet er viktig både for genressursfeltets prosjektarbeid og for museet. Hvis departementet skulle beslutte seg for å ta sekretærholdet ut av Norsk Landbruksmuseum, for å opprette ett nytt senter slik det foreslås i rapporten, vil vi **subsidiært be departementet om avbøtende tiltak**. Et slikt avbøtende tiltak kan være ressurser tilstrekkelig for å ta ansvar for utvikling og ledelse av museets GU-bevaringsprosjekter og også arbeide mer generelt med genressursspørsmål særlig innen kulturhistorisk dokumentasjon og formidling. Dette begrunnes med at:

1. Det er nødvendig å opprettholde et forsvarlig fagspesifikt kompetansemiljø på Norsk Landbruksmuseum slik at vi fortsatt kan være i stand til å drifte og utvikle både de langsiktige og mer kortsiktige bevaringstiltakene og informasjonsprosjektene. Vi tror at et forsvarlig og framtidsrettet bevaringsarbeid knyttet til gamle husdyrraser er avhengig av dette.
2. Genbevaringsarbeidet er en grunnleggende del av museets profil og konsept. En svekkelse av dette feltet ved museet, vil være svært alvorlig og sette oss langt tilbake. Landbrukssektorens museumsprosjekt vil bli skadelidende ved at museets legitimitet svekkes. Dette vil også ha negative økonomiske konsekvenser som det må finnes en løsning på. Forslaget har derfor store museumspolitiske konsekvenser og dette bekymrer oss sterkt. Vi ber om at departementet innarbeider dette i sine vurderinger og at en eventuell reduksjon av genressursoppdraget avbøtes.

Avslutning

Vi håper at både de genressurspolitiske og de museumspolitiske hensyn kan ivaretas i den modellen som velges. Norsk Landbruksmuseum ønsker også i framtida å bidra til et vellykket og aktivt arbeid innen genressursfeltet. Vi vil gjerne stille oss til disposisjon og vil sette mye inn på at genressursarbeidet får den ønskete utvikling.

Vi står gjerne til disposisjon for ytterligere innspill og drøftelser om mulige løsninger.

Med vennlig hilsen

Nils Kolstad

Styreleder

Vegard Lie

Direktør

Vedlegg:

A) Utdypende synspunkter og kommentarer til rapporten.

B) Innspill til arbeidsgruppen fra Norsk Landbruksmuseum den 15.10.2004.

- 1) Brev fra LD av 29.03.85 vedrørende etablering av utvalg innunder Norsk Landbruksmuseum.
- 2) Notat fra NLM vedr. organisering av Genressursutvalget
- 3) Innkalling til første møtet i Utvalget for bevaring av genressurser hos norske husdyrraser.
- 4) Brev fra LD vedr. videreføring av Genressursutvalget for husdyr.
- 5) Kontrakt mellom LD og NLM vedrørende sekretariatshold og prosjektarbeid for Genressursutvalget.

C) Jord og Gjærning 2005, bla. artikkel om Kjøttgeita.

VEDLEGG A: UTDYPENDE SYNSPUNKT OG KOMMENTARER

HØRINGSUTTALELSE TIL "RAPPORT OM ORGANISATORISKE MODELLER FOR NASJONALT GENRESSURSARBEID."

I dette notatet som følger høringsuttalelsen vil vi gi noen utdypende synspunkt og kommentarer til enkelte punkt i rapporten. Generelt sett viser vi også til vårt innspill som ble sendt arbeidsgruppen for utredningen.

FORHOLDET MELLOM RAPPORTENS MANDAT OG ANBEFALINGER

Rapportens anbefalinger innebærer at man legger nye oppgaver og funksjoner til en ny organisering i et genressurssenter adskilt fra Norsk Landbruksmuseum. Norsk Landbruksmuseum ser positivt på at man har visjoner om et utvidet og ambisiøst genressursarbeid i Norge og støtter prinsipielt sett de tanker som gjøres om genressursfeltets oppgaver og mulige utviklingsretninger på innholdssiden.

Visjonene i rapporten ser imidlertid ut til å ligge betydelig over det nivået og de oppgaver og ressurser som er lagt inn i genressursarbeidet til nå. Dette vanskeliggjør i en viss grad et hørings svar som også skal forholde seg til rapportens oppgitte mandat og dagens ressurnivå.

BØR UTREDES: GENRESSURSFELTET SOM DEL AV LANDBRUKETS MUSEUMSKONSEPT

Genressursarbeidet knyttet til museet har over en 20-års periode vært meget *vellykket*. Dette har vært til fordel både for museet og for departementets genressursarbeid og tyder på at modellen for samarbeidet har vært god. Fra gründertiden på 1980-tallet og fram til i dag har museet vært fødselshjelper, pådriver og en viktig utvikler av genressursfeltet på husdyrsiden.

Arbeidet har også vært en bærebjelke i utvikling og oppbygging av museet. Genressursarbeidet har vært prioritert i så sterk grad at dette har blitt det viktigste elementet i museets profil og konsept. En svekkelse av dette vil sette museet langt tilbake. Genressursarbeidet er derfor også et *museumspolitisk* anliggende.

Gjennom hele denne perioden har det vært sett på som strategisk viktig med et *samarbeid* mellom Norsk Landbruksmuseum og genressursfeltet. Dette tette samarbeidet har både nasjonalt og internasjonalt blitt sett på som et vellykket og framtidsrettet grep. Det har blitt bygget opp ett omdømme og en legitimitet som det er svært viktig å ivareta.

Felles interesser

Gjennom 20 år har det vist seg at genressursoppgavene og museumsoppgavene er nært forbundet og at det er store *synergieffekter* knyttet til denne koblingen. Disse synergieffektene er langt fra ferdigutviklet og vi ber om at utviklingspotensialet utredes. Vi tror at potensialet er stort. Etter vårt syn bør det godt fungerende samarbeidet med Genressursutvalg for husdyr videreutvikles og gjerne også utvides til andre genressursområder.

Museumskonseptet inneholder viktige element som kan gi store synergieffekter. Norsk Landbruksmuseum har et tverrfaglig miljø med kompetanse blant annet innen de tradisjonelle museumsfaglige funksjonene og det fagspesifikke kulturhistoriske feltet.

I rapporten vises det blant annet til behov for informasjonsaktiviteter og et informasjonssenter. Norsk Landbruksmuseum er allerede et slikt senter for informasjon og formidling. Det pekes da også på i rapporten (s. 10) at: *"Koblingen til Landbruksmuseet har gitt arbeidet med bevaringsbesetningene en del "gratis" innen informasjon og markedsføring."* Det synes mer naturlig å utvikle dette framfor å etablere nye steder i Ås-området som skal være åpne for publikum. Rapporten peker også på (s. 21) at museet kan ha en rolle i en slik formidling innen bevaring av husdyrraser og også på plantesiden. Vi oppfatter dette slik at informasjonsarbeidet skal være delt mellom museum og senter. Dette synes ikke å være en rasjonell arbeidsdeling innen et forholdsvis smalt fagområde med en forholdsvis begrenset målgruppe på et lite sted som Ås. For et moderne museum vil begge tema være viktige informasjonsområder både i forhold til lokale og nasjonale målgrupper. Dette forholdet styrkes etter vårt syn også av vår museumsavtale med det nye Universitetet for miljø og biovitenskap. Målgruppen kan også utvides i vesentlig grad hvis museet og universitetet i felleskap inngår et samarbeid med Norsk Folkemuseum. Det er nå nedsatt en arbeidsgruppe der dette samarbeidet skal konkretiseres.

Det er også viktig å peke på at museene har lang tradisjon for og kompetanse på, ulike formidlingsformer mot både avgrensede målgrupper og allmennheten. Hvis man skal oppfylle mandatets punkt om høy profil på informasjonsarbeidet slik at genressursarbeidet får en mer sentral plass i opinionen, så vil museumsektoren rent strategisk vurdert være en viktig partner. Informasjonsarbeidet bør vurderes som så strategisk viktig at ambisjonsnivået bør være langt høyere enn å ha et åpent sted med *"noe sentral litteratur, tidsskrifter, trykt materiell etc."* Hvis formålet er å sikre en plass i opinionen, så har museenes mangfold av formidlingsformer mye å bidra med.

Det er også viktig å se dette i sammenheng med nettverkene innen museumssektoren. Vi vil derfor peke på Norsk Landbruksmuseums arbeid med å etablere et landbruksnettverk på nasjonalt og skandinavisk plan samt deltagelse i internasjonale nettverk (jmf. tidligere informasjon til departementet). Gjennom en fortsatt tilknytning til og aktivisering av nettverkene innen museumsvesenet vil man kunne spille på et allerede *etablert apparat både i Norge og internasjonalt*. På den måten kan man nå mange.

I rapporten pekes det også på at et *"Norsk Genressurssenter skal bidra til, eventuelt ha ansvar for (.....), kulturhistorisk dokumentasjon, og for (.....)"*. Dette arbeidsfeltet er jo nettopp museets kjerneaktivitet. Hvis genressursene skal ha en framtid er dette fagfeltet etter vårt syn svært viktig. I bevaringsarbeidet vil det etterhvert bli viktigere å etablere konsepter som sikrer rammevilkårene for fortsatt bevaring. Besetningene med gamle husdyrraser må inngå i næringsmessige konsepter som oppfyller behov i samfunnet. Slike konsepter må bygge på både husdyrfaglige og kulturhistoriske element slik at både produkt og merkevare kan utvikles til levedyktige næringskonsepter som etterspørres i markedet. Slik næringsutvikling vil tjene både bevaringsarbeidet, brukeren og samfunnet. I en slik konseptutvikling vil Norsk Landbruksmuseum kunne spille en stor rolle. Utvikling av det kulturhistoriske innholdet vil ha stor betydning både for selve produksjonsmåtene og for å gi relevante referanser for merkevaren. Museets kjøttgeitprosjekt er nettopp et slikt arbeid (se årboka og innspillet til arbeidsgruppa). Dette arbeidsfeltet er også i sterk utvikling både på nasjonalt og internasjonalt nivå innen landbruksnæringa.

Norsk Landbruksmuseum er ikke tilstrekkelig utredet

Generelt kan det også virke som om Norsk Landbruksmuseum er *utelatt eller uteglemt* i en del av argumentene og de vurderinger som framføres. For eksempel vil vi nevne:

I rapporten foreslås det på s. 20 at senteret ”...foreslås opprettet i et samarbeid mellom FoU-institusjonene i Ås området som er involvert i genressursarbeidet i dag, (sekretariatene).” Norsk Landbruksmuseum som det eldste og mest etablerte sekretariatet, blir ikke utredet. Dette til tross for at arbeidsgruppens mandat også sier at man skal: ”*Ta utgangspunkt i dagens finansielle nivå, og institusjons- og personalressurser.....*”

Utelatelsen av Norsk Landbruksmuseum framkommer også under punktet på samme side som sier at ”...først og fremst ved at personene som arbeider i sekretariatene er ansatt i disse institusjonene og ved at institusjonene er representert i dagens råd og utvalg.” Norsk landbruksmuseum er pr. dato ikke representert i det utvalget det holder sekretariat for.

Det samme framkommer også under punktet på s. 21 som sier at: ”*Utover å hindre at ”noen” vinner eller taper i spørsmålet om lokalisering har en slik samarbeidsmodell flere fordeler der den viktigste er at de involverte institusjonene får et eieforhold til senteret...*” Sett fra vårt ståsted er det åpenbart at Norsk Landbruksmuseum ”taper” på en slik nyorgansiering og museet er heller ikke tiltenkt noen rolle i opprettelsen av et nytt senter.

For ordens skyld vil vi også nevne at rapporten konsekvent bruker benevnelsen Landbruksmuseet. Dette begrepet brukes også i departementets brev. Det riktige navnet er **Norsk Landbruksmuseum.**

Museer kan som et moderne konsept og med sin rolle som viktige samfunnsinstitusjoner i og for seg omhandle hvilke tema som helst og med et perspektiv som opptar både fortid og framtid. Etter vårt syn vil et museumskonsept ha mye å bidra med når det gjelder forvaltning og utvikling av et hvilket som helst samfunnsområde.

Vi savner en analyse av faglige (natur/kultur og fortid/framtid) og funksjonsmessige (bevaring dokumentasjon, forskning, formidling) berøringspunkter mellom museumssektoren og genressurssektoren.

IVARETAGELSE AV DEN ETABLERTE HOVEDVIRKSOMHETEN

Norsk Landbruksmuseum er i tillegg til utviklingsperspektivet som innebærer nye oppgaver, også opptatt av at det langsiktige bevaringsarbeidet blir ivaretatt og utviklet. Dette bevaringsarbeidet er kjernen og fundamentet i genressursarbeidet. Det er også integrert i det totale sekretariatet som helhet og utvalgets strategiske plan. Dette må også i framtida sikres slik at feltet opprettholder den dynamiske utvikling, faglig og aktivitetsmessig, som skapes i den løpende dialogen internt mellom Genressursutvalg for husdyr, sekretæren, de prosjektansatte og feltets øvrige aktører på ulike plan.

Vi antar at disse basisaktivitetene og utviklingsområdene skal være kjerneaktiviteter også i framtida. Arbeidet knyttet til det tradisjonelle bevaringsarbeidet står etter en lang gründerperiode foran mange og store utfordringer. Generasjonsskifter i brukermiljøet og den

generelle omstruktureringer innen landbruket vil i framtida antagelig påvirke dette sårbare bevaringsarbeidet i stor grad. Det vil derfor være viktig å sørge for at dette arbeidet ikke blir mindre profilert og prioritert og at personalet knyttet til arbeidet ikke blir isolert og avskåret fra faglig utvikling og tilknytning til relevante fagtematiske og premissgivende miljø samt besluttende organer. Dette forholdet kan nettopp ivaretas ved en videre utvikling av museets totale sekretariatshold.

OPPSPLITTING AV FAGMILJØET ER NEGATIVT

Rapportens anbefalinger innebærer at man i sterkere grad skiller det administrative planet fra det operative på husdyrsida og at bevaringsarbeidet på de eldre rasene i sterkere grad skilles ut fra øvrig genressursarbeid. Etter vårt syn foreslås dette uten at man beskriver de negative konsekvensene og uten at man eventuelt foreslår avbøtende tiltak.

Det totale sekretariatet har i tråd med avtalen med departementet hatt to hovedoppgaver; en administrativ og en operativ, dvs. ordinære sekretæroppgaver og oppfølging av tiltak og aktiviteter i tråd med Genressursutvalg for husdyrs prioriteringer. Det sies ikke i avtalen at man personellmessig er forpliktet til å skille prosjektoppgavene fra sekretæroppgavene. Når Norsk Landbruksmuseums i samråd med Genressursutvalg for husdyr, allikevel har valgt et slik skille også personellmessig, betyr det allikevel **ikke** at det er uproblematisk å skille disse ad fysisk og organisatorisk.

Mandatet sier også at den samordningsmodellen som velges skal: *"Fortrinnsvis være institusjonelt forankret til en institusjon, men ikke nødvendigvis være basert på samlokalisering"*. I dette perspektivet synes det noe underlig at de eneste personellressursene som etter forslaget skal endre lokalisering er de to stillingene som allerede er lokalisert på Ås

Målsettingen med en nyorganisering må være en styrking og samordning av genressursforvaltningen. For husdyrgenetisk forvaltning eksisterer det i dag flere små fagmiljø. Forslaget om en ytterligere oppsplitting av dagens sekretariat med prosjektansatte virker derfor lite hensiktsmessig.

Fleksibelt personale og godt fagmiljø

Genressursarbeidet ved museet har blitt utført av en liten men effektiv, fleksibel og funksjonell organisasjon. I rapporten (s. 6) pekes det på at *"lavt bemannede (1-2 personer) sekretariater er sårbare også når det gjelder fravær blant ansatte"*. Vi vil peke på at koblingen til Norsk Landbruksmuseum nettopp har gitt muligheter for høy beredskap for å møte utfordringer ved fravær og ujevn arbeidsmengde. Ved både korttidsfravær, reisefravær og sykefravær har både de ansatte innen genressursfeltet og også museets øvrige ansatte praksis for å trå til og drifte sekretariatets oppgaver. Dette gir sekretariatet en god og jevn tilstedeværelse og funksjonsevne.

Museet har også, for å avhjelpe en vanskelig situasjon, tatt på seg stillingsandeler i perioder da Genressursutvalg for husdyr har ønsket å bruke midler på eksterne prosjekt. Museet fyller også ut deltidstillinger med egne ressurser slik at de ansatte skal få stillingsandeler som er store nok for den enkelte. I noen tilfelle har også disse ressursene gått med til arbeid for genressursutvalget. Dette gjør vi fordi vi mener at arbeidet er viktig og for at vi ønsker å strekke oss langt for å få et godt fungerende personale og bra arbeid innen sektoren.

Vi vil også peke på at den foreslåtte modellen med et senter, i praksis innenfor dagens ressursbruk, innebærer to ansatte (sekretær for genressursrådet og sekretæren for husdyr) som er felleslokalisert i senteret. Kravene til at disse skal skape den nødvendige utvikling, ha den nødvendige fleksibilitet og tilstedeværelse ved henvendelser, publikumspågang, kort- og langtidsfravær m.m. synes å være store.

Fagmiljøet ved Norsk landbruksmuseum innen genressurser er allerede lite og vil bli sterkt redusert ved at sekretæren forsvinner. Mulighetene til gjensidige vikarordninger ved sykefravær svekkes kraftig ved at en mister den nære faglige oversikten. Mulighetene for faglig diskusjon og konsultasjon i det daglige forvanskes både for sekretæren i senteret og husdyrkonsulentene ved museet.

Hovedaktiviteten i genressursarbeidet har vært bevaringsarbeid på gamle raser og dette har foregått i nært samarbeid med brukermiljøet. Oppgavene spenner fra de husdyrfaglige og avlsmessige til et utstrakt motivasjons- og holdningsskapende arbeid. Husdyrkonsulentene er avhengig av høy troverdighet og tillit i de mange miljøene de skal arbeide innenfor. Disse miljøene spenner fra grasrotplanet med idealistiske bønder som holder gammelraser under vanskelige økonomiske vilkår til forskere i et akademisk miljø. Den brede allmennheten skal også møtes på en adekvat måte og bør etter vårt syn prioriteres høyere. Foruten tilpasset fagspesifikk kompetanse krever dette også store evner til sosial samhandling, forståelse og kommunikasjon. Sekretariatet ved Norsk Landbruksmuseum utgjør i dag i tillegg til sekretærens 80% stilling, en 50% stilling på nye tiltak og informasjon, en 30% stilling på etablerte tiltak samt 50% stilling på registrering. Disse deltidsstillingene er skarpt avgrenset mot sine oppgaver. De ulike deltidsstillinger ved museet er bemannet av personer med ulik kompetanse, erfaring og nettverk. Ved at man på denne måten har flere personer inne, har vi oppnådd en større kompetansemessig bredde og et videre nettverk enn om dette hadde vært heltidstillinger. For at dette skal være en funksjonell og dynamisk stab i faglig utvikling, er sekretæren et nødvendig sammenbindende ledd. Sekretæren er limet i organisasjonen, den som er til stede hver dag, som har helhetlig oversikt og som står i løpende kontakt og dialog med genressursutvalget, museets administrasjon og øvrig faglig miljø. Sekretæren sørger for informasjonsflyten mellom de ulike nivå i organisasjonen og mellom prosjektene og ut mot brukere og publikum.

I oppbyggingen av et genressurssenter er det viktig å unngå at prosjektmedarbeiderne på gamle raser havner i en faglig "bakevje". I tillegg til å satse på kompetanseheving og faglig oppfølging av sekretærene, må også husdyrkonsulentene gis muligheter til kontinuerlig faglig utvikling. Det må ikke legges opp til en deling mellom høyprofilert bevaringsarbeid for moderne raser og et faglig "B-lag" som arbeider med gamle raser.

Vedtak om langsiktige tiltak binder opp ressursene

I rapporten (s. 10) sies det at "Ulempen har vært liten fleksibilitet og små muligheter til å endre ressursbruk og igangsette nye oppgaver der utvalget måtte ha ønsket det etter en faglig vurdering. Samarbeid med og påvirkning av det aktive avlsarbeidet er eksempel på en oppgave som har blitt skadelidende." Sekretariatets kompetanse har ikke vært tilpasset slike oppgaver, ei heller mer overordnede tema innen politikk og forskning." Slik dette er formulert kan det synes som om det er modellen med Norsk Landbruksmuseum og de ansatte ved museet som skaper liten fleksibilitet og at dette har gitt manglende kompetanse. Vi har ovenfor pekt på at nåværende organisering nettopp har gitt fleksibilitet og bred oppgavetilpasset kompetanse. Det er i første rekke utvalgets prioriteringer som har skapt den eventuelt manglende fleksibiliteten. Og det er utvalgets prioriteringer som har satt premissene

for den kompetansen som er hentet inn. Større fleksibilitet når det gjelder ressursbruk vil kreve avvikling av driftspregete tiltak eller større ressurser. Dette er et bevaringspolitisk spørsmål for Genressursutvalg for husdyr og departementet og ikke knyttet opp til museet som sådan. Manglende kompetanse må eventuelt hentes inn, slik det normalt sett må gjøres i alle organisasjoner. Dette er også et forhold som rapporten (s. 24) peker på når det gjelder et eventuelt nytt genressursenter. Disse problemstillingene representerer generelle utfordringer enten det er et frittstående senter eller museet som skal løse oppgavene.

Det norske genressursarbeidet på husdyr er preget av en sterk grad av praktisk operasjonalisering og brukernærhet. Det har vært kort vei fra ledelse og administrativt nivå til operasjonaliserte tiltak hos brukeren. Dette er en av forklaringene på at det har blitt vellykket. Dette betyr at avstanden mellom det styrende, administrative og operasjonelle planet må være kort. En deling som foreslått vil innebære en byråkratisering sett fra et brukersynspunkt.

Det er også viktig å peke på at bevaringstiltakene for Genressursutvalg for husdyr ikke er prosjekter i vanlig forstand. De er langvarige driftsprosjekter som krever et langsiktig fokus fra utvalget og en stabil tilstedeværelse med faste ansatte. Utøvelse av disse driftsoppgavene henger altså nøye sammen med kontinuitet og et funksjonelt team på administrativt og operativt plan slik at man ivaretar kontakt og nærhet til både bruker- og ledelsesnivå. Ett av premissene for at genressursarbeidet for husdyr er så vidt vellykket er nettopp at det operative driftsplanet og sekretariatsholdet er integrert i et tett og effektivt fagmiljø med kontinuitet. Relasjonene mellom disse aktørene er mange og viktige. **Vi vil blant annet peke på at sekretariatet i henhold til avtalen skal:**

”Følge opp utvalgets vedtak”. Dette betyr blant annet at sekretæren skal sørge for at de igangsatte driftspregete tiltakene blir gjennomført av prosjektmedarbeiderne. Dette betinger administrativt arbeid, prosjektledelse, løpende oppfølging og kvalitetssikring. Det skal også utarbeides forslag til handlingsplaner og budsjetter for utvalget som er basert på disse løpende driftsorienterte prosjektoppgavene. Dette betinger god kontakt med det operative planet.

”Informere om bevaringsspørsmål og utvalgets arbeid.” Det er her viktig å peke på at hovedtyngden av utvalgets arbeid er knyttet opp til de langsiktige driftsoppgavene som er igangsatt. Mye av informasjonsarbeidet som drives, og de henvendelser som kommer er da også knyttet opp til dette. Sekretæren må derfor være i ganske tett inngrep med det operative planet for at denne informasjonsflyten skal være tilfredsstillende.

”Ivareta kontakt med andre GU-råd, utvalg, nasjonalt og internasjonalt.” Det er her viktig å peke på at denne kontakten også er viktig for prosjektmedarbeiderne som er avhengig av stor fagkompetanse og oversikt for å ha den nødvendige autoritet og tillit i sine brukermiljøer.

Synergieffekter ved å være tilknyttet en etablert institusjon

Synergieffektene ved å være koblet opp til en eksisterende organisasjon er også store. Dette gir en beredskap og fleksibilitet som er avgjørende. Fordelen ved tilknytning og integrasjon til en profesjonell administrasjon og eksisterende infrastruktur er åpenbare. Vi tenker her på administrasjon generelt, budsjett/regnskap, personalbehandling, resepsjon, telefonsentral, datanett, infrastruktur og rutiner på det fysiske mv. Det er heller ikke uten betydning at det er flere andre ansatte som kan ta imot beskjeder, formidle kontakt mv. og være med på prosjektutvikling innen det kulturhistoriske og innen formidling. Vi vil også peke på at Genressursutvalg for husdyrs virksomhet allerede er en integrert del av museets organisasjon og administrasjon. Det vil derfor være enkelt å bygge dette videre ut.

KONKLUSJON

I rapporten anbefaler arbeidsgruppa to modeller for organisering der modell 2 er aktuell i en startfase med opprettelsen av et Norsk Genressurssenter ved sammenslåing av de 4 eksisterende sekretariatene. Visjonen er imidlertid modell 3 som er et utvidet senter der genressursforvaltningen samordnes med beslektet virksomhet. Denne visjonen om å få en samordnet og mer synlig institusjon med faglig styrke på bred basis for genressursforvaltningen støttes. Et faglig sterkt sekretariat med flere ansatte vil gi positive effekter. Særlig vil en del administrative oppgaver kunne rasjonaliseres, samarbeidet på tvers av fagområdene vil kunne styrkes og trolig stimulere til spennende tverrfaglige prosjekter.

Norsk Landbruksmuseum mener imidlertid at dette kan løses som en videreutvikling av det konsept som allerede er etablert i fellesskap mellom museet og Landbruks- og matdepartementet. Vi mener at det er en uheldig løsning å splitte opp det nåværende totale sekretariatsholdet ved Norsk Landbruksmuseum. Den foreslåtte modellen vil gi et svakt og lite fleksibelt sekretariat og et svakt og lite operativt plan med liten mulighet for utvikling og løpende kontakt med fagmiljø. Denne konklusjonen forsterkes av rapportenes mandat om at løsningen skal ligge innenfor de nåværende ressurser og 20 års erfaring med drift av sekretariatet og de langsiktige prosjektoppgavene.

Konsekvens og behovsanalyse

Hvis en splittelse av det totale sekretariatsholdet blir realitetsvurdert, ber vi om at det gjennomføres en konsekvens- og behovsanalyse. Analysen bør ha som utgangspunkt at kvaliteten ikke skal reduseres på de etablerte aktiviteter og at vilkårene for å opprettholde et dynamisk fagkompetansemiljø både i sekretærsektoren og i tiltakssektoren bør være til stede. Dette bør også vurderes sett fra et brukerperspektiv.

Museumspolitisk og genressurspolitisk utredning

Ut fra en erkjennelse av og erfaring med at genressursfeltet og museumsektoren kan vise til et meget vellykket samarbeid med de husdyrgenetiske ressursene, og at dette er en grunnleggende del av museumskonseptet Norsk Landbruksmuseum, ber vi om at denne relasjonen utredes nærmere. De foreslåtte endringene er så store at konsekvensene kan bli negative både for det praktiske bevaringsarbeidet og for museumskonseptet. Den 20-årige etablerte praksisen er så vellykket at en endring må begrunnes og vurderes nøye før beslutningen tas.

Vi ber også om at det utredes hvilke av genressursfeltets eventuelle utvidete oppgaver som kan knyttes Norsk Landbruksmuseum og hvilke som eventuelt bør ligge et annet sted. Vi vil særlig be om at dette vurderes som et strategisk virkemiddel for å oppnå de oppgitte mål.

Avbøtende tiltak

Hvis man velger å splitte opp det eksisterende husdyrfaglige bevaringsmiljøet framfor å bygge videre på det funksjonelle miljøet ved Norsk Landbruksmuseum er det viktig å komme inn med avbøtende tiltak. Det vil da være ønskelig at den stillingen som bortfaller (sekretæren) kompenseres med ressurser til prosjektledelse, utviklingsarbeid, informasjon og nye prosjekt. Dette utdypes i følgebrevet.